

ПРИКАЗИ И БИЉЕШКЕ

ТИТО, РАДНИЧКА КЛАСА И СИНДИКАТИ БЕОГРАД 1979

Зборник радова „Тито, радничка класа и синдикати“ чине саопштења са научног скупа одржаног у Београду 7. и 8. фебруара 1978. године под истоименим насловом, којим је пропраћено обиљежавање двоструког јубилеја Јосипа Броза Тита — његових осамдесет пет година живота и четрдесет година доласка на чело Комунистичке партије Југославије (СКЈ).

Књига садржи тридесет девет реферата, груписаних у сљедећа четири поглавља: Друштвена превирања у нашим земљама уочи и након првог свјетског рата и укључивање Јосипа Броза у политички живот (1917—1920), Антифракцијска концепција и консолидовање КПЈ као јединствене организације повезане са радним масама (1920—1937), Долазак Тита на чело КПЈ и победа народне револуције (1937—1945) и Тито и синдикати од 1945. до данас.

Саопштењима је презентирано једно од врло значајних питања наше савремене историје — Титова дјелатност у синдикатима и уопште дјелатност везана за синдикални покрет. Зборник радова представља напор да се на научној основи обради богата грађа из развоја синдиката везана за Титово име и истовремено даде подстицај комплексном изучавању ове проблематике.

Основно саопштење Зборника је уводно излагање Мике Шпиљака којим је истакнута изузетна улога Јосипа Броза у историји наших на-

рода и народности, од његовог ступања на историјску позорницу до наших дана. Дајући синтетички преглед Титовог присуства у свим револуционарним преображајима, Мика Шпиљак је ставио нагласак на Титову досљедност и политичку константу дјеловања: „За седамдесет година, колико је у радничким редовима Тито, државник, војсковођа, револуционар, увијек је био чврсто повезан са радничким масама па говор о његовом животу и дјелу, у ствари, је прича о расту развојним кризама и побједоносном ходу радничке класе саме“.

Прво поглавље садржи шест саопштења, која исцрпно прате специфичности и појединости настанка синдикалног постанка југословенских земаља. Приказ првих радничких удружења и социјалистичких организација, неравномјерност њиховог настанка условљена друштвено-економском стварношћу уочи и након првог свјетског рата, заузима највише простора у овом поглављу. Видно мјесто заузима и рад Владе Оштрића „Пријелаз Јосипа Броза у радничку класу и укључење у социјалистички раднички покрет 1907—1913. г.“

Друго поглавље књиге садржи петнаест радова у којима се обрађују напори КПЈ усмјерени на обнављање синдикалног покрета, на очување и развијање утицаја Партије на радничку класу у годинама лажног парламентаризма.

Илустративни су радови који говоре о дјеловању КПЈ на синдикалном организовању, о разбијању обруча илегалности КПЈ новим облицима и методама рада у годинама послје жестоког терора шестојануарског режима.

У том периоду пада и најживља активност Јосипа Броза у синдикатима. Сазнањем да Партија може успјешно остваривати своје задатке ослањањем на радничке масе организоване у својој класној организацији — синдикатима, Тито антифракцијским ставовима успјешно организује раднике у Великом Тројству, Краљевици, Смедеревској Паланци, Загребу.

Стални стваралачки напори Јосипа Броза Тита усмјерени су на проблеме синдикалног покрета, његово очување и проширивање, стварање борбеног јединства радничке класе као окоснице широког револуционарног демократског покрета. Др Перо Дамјановић у свом раду „Тито у борби за изградњу класно-борбеног синдикалног покрета до 1941. године“, у трећем поглављу зборника, које иначе садржи десет радова, истиче да „од близу 300 Титових радова објављених или припремљених за штампу, у његовим сабраним дјелима за раздобље од 1926. године, тј. од првих сачуваних радова до априла 1941. године, преко стотину се односи на синдикалну проблематику или на задатке комуниста на развијању синдикалне организације и акције“.

Препород Комунистичке партије најтјешње је везан за личност Јосипа Броза. Ослобођење од фрак-

ционаштва, формирање руководства у земљи и финансијска еманципација имали су директног одраза на цјелокупни политички живот земље. КПЈ израста у све снажнији политички фактор земље, у истинску револуционарну авангарду, о чему доста података дају радови овога поглавља. Овај период заокружен је реализацијом друштвено-политичких циљева народно-ослободилачког покрета, тј. побједом социјалистичке револуције.

Дванаест радова четвртог поглавља обрађује досљедност и политичку константу дјеловања Јосипа Броза за одлучујућу улогу радничке класе, за афирмацију њеног најширег стваралаштва. У концептирању путева социјализма акцентована је одлучујућа улога радничке класе, јачање класног садржаја самоуправљања од Закона о радничким савјетима до Закона о удруженом раду.

Рад Животе Камперлића, „Обнова синдиката 1945. год. Титовим геслом братства и јединства“, разрјешава дилему: да ли је општеземаљска синдикална конференција 1945. године значила обнављање рада синдиката, или оснивање синдиката у новој Југославији. Документи из тог времена говоре о обнављању синдиката, који су настављач предратних радничких синдиката. Но, с обзиром на нови квалитет заснованости на индустријском принципу — може се говорити и о оснивању синдиката.

Сенка Бабовић

ЈОВАН МАРЈАНОВИЋ, ДРАЖА МИХАИЛОВИЋ ИЗМЕЂУ БРИТАНАЦА И НЕМАЦА, КЊИГА I, БРИТАНСКИ ШТИЋЕНИК

ЗАГРЕБ—БЕОГРАД 1979.

Испитивање улоге и држања четника Драже Михаиловића у току ослободилачког рата и социјалистичке револуције једно је од кључних питања пресудног периода наше најновије историје, јер се

ту пре свега ради о проблему — како се четнички покрет, некада патриотска организација, претворио у непријатеља борбе за ослобођење нашег народа, односно у сарадника окупатора. Професор